

2021-05-05 Kokous Kevätpäivät

Kokouslinkki: <https://cscfi.zoom.us/j/66476907681>

Kello 13–14

Osallistujat
Jessica Parland-von Essen
Maisa Borg
Jussi Pajari
Reetta Kuuskoski
Riitta Koikkalainen
Tiina Sipola
Tuomas Alaterä
Juuso Marttila
Hanna Lahdenperä
Katja Laine
Pekka Nygren
Nina-Mari Salminen
Seliina Päällysaho
Maria Söderholm
Jussi-Pekka Hakkarainen

Agenda / muistio

1. Avoimen tieteen ja tutkimuksen seurantamalli: arviointikriteerien kommentointi

a. Kriteerit

b. Kommentointilomake

c. Keskustelttu siitä, kommentoidaanko yhdessä ryhmänä seurantamallia.

- Konkreettisia mittareita ei kriteereistä juuri löydy. Paljolti kyllä–ei-kysymyksiä, joissa kyllä-vaihtoehdon sisään mahtuu kirjavia asioita
- Miten mitatetaan sitä, mitä ei näy Metaxissa?
- FAIR-periaatteiden noudattamisen tulokulma: jos aineisto on FAIR, niin sillä on oltava niin paljon metadataa, että se on kohdeyleisönsä käytössä, ml. hallinnollinen metadata
- Kuinka paljon on avoimen datan politiikkoja kansallisella tasolla? Kuinka pieneen osaan ohjaavat periaatteet lopulta jakautuvat?
- FAIR-politiikka kehno, sillä tavoitteena on että datat olisivat paremmin käytettävissä. Poliitiikan pitäisi olla enemmän aineistojen avaamiseen ohjaavaa/kannustavaa.
- FAIR ei kerro niinkään avoimuudesta, vaan siitä tehdäänkö tutkimus kunnolla. Toki FAIR mahdollistaa avoimuuden.
- Onko tieto siitä mitä on tehty olemassa, saatavilla ja koneluetettavissa?
- FAIR-kypsyysmittaukset kehittyvät koko ajan.
- Halutaan mitata ennen kaikkea organisaatioiden, ei tutkijoiden, kehitystä
- Sopivampia kysymyksiä/mittareita?
 - Voidaanko organisaatiossa tuottaa hallinnollista metadataa?
 - Onko se yhteydessä kansallisiin tietovarantoihin?
 - Kyetäänkö organisaatiossa tukemaan FAIR-periaatteiden noudattamista, esim. koulutuksiin?
 - Kuinka paljon FAIR-periaatteiden mukaisia aineistoja on käytetty?
 - Kasvavatko asia (ei määrät vaan trendit)?
- Organisaation kyvykkyyden merkki huolehtia, että metatiedot ovat löydettävissä
- CSC-vetoisuus vahvuus miittaamisessa: kyetäänkö toimimaan ekosysteemissä, joka on otettu standardiksi
- Mistä tutkija tietää, mikä PID vie master datan äärelle (vs. esim. metadatakatalogiin)
 - Kansalliskirjasto julkaisemassa PID-ohjeet
 - Fairdata-palveluissa: metatiedolle voi antaa URNin, ei DOI:n
- Sovittu, että kommentoidaan yhdessä ja kirjataan kommentit Eduuni wikiin (Maisa ja Jessica), joita työryhmä voi kommentoida sisäisesti**
 - Kopioidaan kysymykset alisivulle ja katsotaan tämän kokouksen keskustelun pohjalta kommentteja
 - Hyvä pohtia yhdessä, näkökulmana työryhmän näkökulma, jossa tunnisteet ja FAIR-periaatteet voivat korostua
 - Tehdään yhteinen vastaus ja samalla kukin voi tehdä oman vastauksensa halutessaan
 - Tärkein kommentoitava: Keskeiset indikaattorit 3. FAIR-periaatteiden noudattaminen (tarkennettava)
- Mitä avoimella datalla ja avoimuudella kriteereissä tarkoitetaan?
 - Jos tarkoitetaan itse raakadatan avoimuutta, niin siinä on kyseessä ennemminkin olosuhde (esim. jos on henkilötietoa, ei noin vaan avata – metatiedot eri asia)
 - Eri laitoikset puskevat ulos eri määrän dataa vertailu laitosten välillä hankalaa
 - Oletuksena datan staattisuus, että dynaaminen data (esim. lajitietokanta)

- xvi. Mitattava organisaation kykyä tuottaa dataa FAIR-periaatteiden mukaisesti eri avoimuuden asteilla
- xvii. Onko olemassa datakatalogeja? Käytetäänkö niitä?
- xviii. FAIR-kyvykkyyttä ei voi mitata, jos ei ole katalogia, johon evaluaattori voitaisiin lähettää
- xix. Laadulliseen kriteeristöön / mittaamiseen pyrkiminen
- xx. **Lähetämme ensi viikon alussa ryhmän sähköpostiin linkin, jonka kautta pääsee kommentoimaan ehdotusta.**

2. Semanttinen yhteentoimivuus, suositusten läpikäyntiä

- a. Jatketään kohdasta I2 ((Meta)data use vocabularies that follow FAIR principles) ohjeet kouluttajalle / data-asiantuntijalle
 - i. Toisaalta hallinnollinen metadata, joka on konvertoitavissa Dataciteen ja muihin merkittäviin – isompi haaste aineistoa kuvaileva metadata – onko siinä sanastoa
 - ii. Kouluttajan / data-asiantuntijan täytyisi tietää miltä alalta aineistot ovat ja miten sanastoa jatkokäytetään
 - iii. Ei tarvitse ymmärtää datan kaikkia nyansseja tai tutkimusasetelmaa, vaan mikä sanastomielessä tekee datan käytettävyyden jatkossa paremmaksi ja helpommaksi
 - iv. Sisällön ymmärtämisen ja oikean tulkinnan mahdollistaminen vs. varmistaa voiko ymmärtää väärin
 - 1. Esim. onko kyseessä celsius vai kelvin tai plant = tehdas / plant = kasvi
 - v. Kouluttajat eivät ole mallintajia – ei kannata määrittää oletusarvoksi, että kouluttajat tekisivät tätä
- b. I2 ohjeet tutkijalle
 - i. Ei haittaa jos ohjeissa on toistoa, hyvä ajatella check listinä eri ryhmille
 - ii. Riittä Koikkalainen: Kansalliskirjastossa on lähdössä liikkeelle FAIR-prosessien kätilöiminen (tarkistetaan palveluittain miten on nyt, sitten lähdetään paimentamaan kohti parempaa FAIRiä) omassa talossa, ontologioiden ja sanastojen puolelta liittyy - vai liittyykö - tämän työryhmän työskentelyyn?
 - 1. Tuomas Alaterä: Kyllähän tuo liittyy. Ylipäättään organisaation on tuettava ja mahdollistettava FAIR-prosesseja ja niiden vaatimien järjestelmien olemassa oloa.
 - iii. Tarvitaan selkeitä työnkuluja, joissa sanastoilla on paikkansa (ei ohje tutkijoille vaan laajemmin organisaatioille / hallinnolle)
 - iv. Organisaation tehtävä tarjota palvelut, että tuetaan FAIR-dataa
 - v. Toisaalta organisaatioissa monia tutkijoita ja käytäntöjä – hyvä olla jotain ohjeita, hyvä että tutkija ymmärtäisi sanastojen /FAIRiiden tärkeyden